gemeente Cuijk

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	RES 1.0 (Regionale Energie Strategie)
Datum	:	23 maart 2021
Portefeuillehouder	:	D.A.C. Sölez
MarlousAfdeling	:	Publiek/Ruimtelijk Beleid/Milieu
Commissie	:	Ruimte
In te vullen door de griffie	:	
Nummer raadsvoorstel	:	
Datum commissie	:	19 april 2021
Agendapunt commissie	:	6
Datum raad	:	10 mei 2021
Agendapunt raad	:	

Samenvatting voorstel

De RES 1.0 (Regionale Energie Strategie) is een actualisatie van de concept-RES, die u als gemeenteraad heeft vastgesteld op 11 mei 2020. De RES 1.0 geeft in de eerste plaats inzicht in de stand van zaken van de realisatie van de opgaven. De opzet van de RES 1.0 is verder grotendeels dezelfde als die van de Concept-RES. De RES 1.0 is een momentopname waaruit blijkt waar we als regio nu staan. Tegelijk wordt gevraagd om in te stemmen met de keuze van de stuurgroep voor een vorm van samenwerking, waarbij de autonomie van gemeenten als leidend principe gehandhaafd blijft. Ook de eerdere randvoorwaarden naar het Rijk zijn aangevuld. Nieuw is de informatie over de effecten op- en de optimalisatie van het netwerk. Toegevoegd is informatie over de potentie van warmtebronnen bij de Regionale Structuur Warmte. Tot slot is een reactie op alle zienswijzen als bijlage bijgevoegd. Een overzicht van de verschillen met de concept-RES vindt u als bijlage bij dit raadsvoorstel.

Voorstel besluit

In te stemmen met de RES 1.0. Dit houdt in dat:

1. het bod van de RES Noordoost Brabant voor elektriciteit (5,8 PJ of 1,6 TwH), warmte (3 PJ) en besparingen (11%) ongewijzigd wordt gehandhaafd en daarmee ook het aandeel van de gemeente Cuijk daarin;
2. een kaart met zoekgebieden deel uitmaakt van de RES 1.0. waarop zoekgebieden voor zowel zon als wind staan en waarop naast de lokaal vastgestelde zoekgebieden ook de zoekgebieden staan aangegeven welke binnen de gemeenten openbaar worden verkend/ in procedure zijn;
3. er in de regionale samenwerking invulling gegeven wordt aan samenwerkingsscenario 2. Dit is inclusief het voeren van gesprekken met de netbeheerders op regionaal niveau;
4. de handreikingen in deel III worden vastgesteld als handreiking voor de onderbouwing van lokale keuzes en ten behoeve van het regionale gesprek over lokale afwegingen, maar niet als bindend kader;
5. wordt ingestemd met de reactie op de ingediende zienswijzen bij de concept-RES.

Financiën
De vaststelling van de RES 1.0 heeft geen financiële consequenties. De opgave is gebaseerd op lokale plannen die ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd en in de begroting van de gemeente worden verwerkt. Voor de financiering van de RES-organisatie is voorzien tot 1 januari 2022. Voor de periode daarna is een voorstel aan het Rijk in voorbereiding.

Wet Arhi
Nee, er is geen afstemming in het kader van de Wet Arhi noodzakelijk, omdat dit voorstel niet valt onder de reikwijdte van het aanwijzingsbesluit.

Wettelijk kader en beleidskader
Uitwerking van het Klimaatakkoord.

Communicatie en participatie
De raadsleden zijn door de RES geïnformeerd o.a. via een webinar op 20 januari en door deelname aan een regionale themabijeenkomst, georganiseerd door de griffies, over de regio op 5 februari. Begin april wordt nog een regionaal webinar georganiseerd waar raadsleden met het oog op de bespreking in de raden en algemeen besturen vragen kunnen stellen. De communicatie over de energietransitie en de wijze waarop deze lokaal wordt ingevuld, wordt door de gemeente Cuijk zelf opgepakt en maakt onderdeel uit van de herziening van de Energievisie.

Duurzaamheid
De RES 1.0 gaat over de energietransitie. Een van de duurzaamheidsthema's.

Gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband
Naam gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband: Nvt.
Deelnemende gemeenten: Nvt
Adoptiegemeente: Nvt

Toelichting op het voorstel

Inleiding

In de zomer van 2020 stelden de gemeenteraden en het algemeen bestuur van twee waterschappen in de regio Noordoost Brabant en het college van GS van de provincie de Concept-RES vast. Uw raad stelde de Concept-RES vast op 11 mei 2020. Daarmee werd ingestemd met het gezamenlijk regionaal bod van 5,8 PJ of 1,6 Twh aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit, 11 % besparing van elektriciteit en warmte en 3 PJ hernieuwbaar op te wekken warmte. Dit alles in de periode tot 2030. Ook stemden de deelnemende gemeenten ieder afzonderlijk in met het eigen aandeel daarin. Voor de gemeente Cuijk gaat dat om 0,38 PJ voor hernieuwbare elektriciteit. Tevens werd ingestemd met de leidende principes voor regionale samenwerking in de RES Noordoost Brabant en met het afwegingskader als handvat voor het afwegen van lokale- en (sub)regionale gebiedskeuzes. Met dit bod heeft de regio gezamenlijk de verantwoordelijkheid genomen om het gevraagde aandeel te leveren aan de energietransitie die nodig is om de doelen uit het nationaal Klimaatakkoord te bereiken. Dit bod werd vervolgens via het Nationale Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) voorgelegd aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Ook de andere 29 regio's namen een vergelijkbaar besluit. Op 1 februari 2021 heeft het PBL in een analyse van deze plannen geconcludeerd dat deze vertrouwen geven dat de benodigde opgaven in 2030 worden gehaald.

In de tussentijd zijn alle partijen die vertegenwoordigd zijn in de RES, verdergegaan met het werken aan deze opgaven. Zoekgebieden werden verkend en in een aantal gevallen vastgesteld, beleid voor wind en zon besproken, transitievisies warmte voorbereid. Er werd gesproken met inwoners, met ondernemers, agrariërs en maatschappelijke organisaties. Ondertussen werd er energie bespaard en duurzame energie opgewekt. Wat op deze manier werd bereikt, vindt u in de RES 1.0 die nu voor u ligt.

De RES 1.0 is een actualisatie van de concept-RES en geeft dus in de eerste plaats inzicht in de stand van zaken van de realisatie van de opgaven, via de informatie uit de klimaatmonitor en een geactualiseerd overzicht van de zoekgebieden zon en wind. De opzet van de RES 1.0 is verder grotendeels dezelfde als die van de Concept-RES. De RES 1.0 is een momentopname waaruit blijkt waar we als regio nu staan. Tegelijk wordt gevraagd om in te stemmen met de keuze van de stuurgroep voor een vorm van samenwerking, waarbij de autonomie van gemeenten als leidend principe gehandhaafd blijft. Ook de eerdere randvoorwaarden naar het Rijk zijn aangevuld. Nieuw is de informatie over de effecten op- en de optimalisatie van het netwerk. Toegevoegd is informatie over de potentie van warmtebronnen bij de Regionale Structuur Warmte. Tot slot is een reactie op alle zienswijzen als bijlage bijgevoegd.

In een aparte bijlage treft u een overzicht aan van de verschillen met de concept-RES.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen

1. *De opgaven blijven dezelfde.*

Met het vaststellen van de concept-RES is gebleken dat iedere gemeente en ook de waterschappen en de provincie zijn deel van de opgaven op zich wil nemen. De noodzaak van de energietransitie is erkend en er is draagvlak om hier werk van te maken. De regio heeft daarmee een goed bod kunnen doen. Aan die opgaven verandert niets. Er zijn geen ontwikkelingen ten opzichte van de concept RES die aanleiding geven voor significante wijzigingen. Ook de analyse van het PBL geeft hiervoor geen aanleiding. Over de manier waarop de opgaven zullen worden ingevuld, zal de komende jaren meer duidelijkheid moeten komen. In de periode tussen de RES 1.0 en RES 2.0 zal de stap van ambitie naar uitvoering worden gemaakt om één en ander op tijd te kunnen realiseren. De rol van de RES-

organisatie is de voortgang te monitoren en waar nodig, te ondersteunen. De voortgang zal regelmatig in RES verband worden besproken. Partijen hebben de bereidheid elkaar daarbij te helpen.

2. *Zoekgebieden worden in kaart gebracht*

Er zijn verschillende soorten zoekgebieden: Zoekgebieden die door uw raad zijn vastgesteld en zoekgebieden die in de idee- of verkenningsfase verkeren en waarover nog geen besluit is genomen. Ook is het belangrijk om te beseffen dat het ook bij vastgestelde gebieden nog steeds om zoekgebieden en niet om vastgestelde locaties gaat. De komende jaren zal in samenspraak met alle belanghebbenden door de gemeenteraad definitief worden besloten waar zon- en/of windenergie zal worden opgewekt. Op dit moment is de insteek dat ieder daadwerkelijk ter realiseren project ter besluitvorming aan uw raad zal worden voorgelegd, inclusief een goede motivering voor de keuze van de locatie waarop het betreffende project gerealiseerd zou moeten worden.

3. *Regionale samenwerking krijgt vorm*

De stuurgroep van de RES, waarin bestuurders van alle gemeenten, waterschappen en de provincie zitten, heeft verschillende scenario's voor samenwerking besproken. Van scenario 1: netwerk tot scenario 3: uitgebreide samenwerking waarin alle thema's vanuit een regionaal kader vorm zouden worden gegeven. De deelnemers van de RES in Noordoost Brabant konden elkaar vinden in scenario 2. Uitgangspunt van dit scenario is dat de lokale autonomie leidend is. Deze keuze betekent aan de ene kant dat de RES bijvoorbeeld een platform is voor uitwisseling van kennis en ervaring, de voortgang monitort en zorgt voor afstemming met de netbeheerders Enexis en TenneT. Maar aan de andere kant bespreekt de regionale stuurgroep, op basis van de opgestelde handreikingen, de onderbouwing van de door gemeenten te maken keuzes. Verder zijn er afspraken gemaakt over de inzet van ambtelijke capaciteit van de deelnemende partijen in de RES. Een opzet van de procesafspraken op hoofdlijnen is opgenomen in hoofdstuk 5 van de RES 1.0. Deze keuze betekent ook dat de samenwerking niet vrijblijvend is en dat men bereid moet zijn elkaar te ondersteunen en samen te zoeken naar de beste resultaten. Dat laatste gebeurt momenteel vooral in drie subregio's en tussen buurgemeenten. In de regio Land van Cuijk hebben we op dit gebied een nauwe samenwerking en bereiden we de Stuurgroep overleggen altijd gezamenlijk voor.

4. *Handreikingen voor goede besluitvorming*

Deel III bevat twee handreikingen: Overwegingskader en 50% lokaal eigendom. Het zijn nadrukkelijk handreikingen en hebben geen bindend karakter. Individuele gemeenten kunnen hier hun voordeel mee doen: het overwegingskader is een handreiking die gemeenten helpt bij de onderbouwing van keuzes voor zoekgebieden en projecten voor grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit met als doel: afdoende bescherming te bieden aan inwoners, landschap en natuur én voldoende ruimte te bieden voor economisch haalbare initiatieven. Aan de hand van dit kader bespreekt de stuurgroep in overeenstemming met de hierboven geschetste samenwerkingsvorm door gemeente te maken keuzes; de handreiking 50% lokaal eigendom is bedoeld om gemeenten handvatten te bieden om invulling te geven aan het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. Met een tweeledig doel: 1. maatschappelijk rendement: lusten uit het project komen deels ten goede aan de lokale gemeenschap; 2. zeggenschap door eigenaarschap: inwoners investeren financieel in en besluiten mee over het project. De uitwerking van de handreiking 50% lokaal eigendom is opgenomen in de herziening van de Energievisie Cuijk. Uiteraard is er bij het opstellen van het beleid ook gebruik gemaakt van de handreiking overwegingskader.

5. *Ingediende zienswijzen zijn verwerkt*

Met de besluitvorming van de concept-RES in 2020 zijn diverse reacties ingediend. In deze bijlage staan niet alleen de formele reacties, maar ook wat met deze input is gedaan.

Uitvoering, risico's en evaluatie

1. *Kan het wat minder?*

Bij de doorrekening door de PBL blijkt het totaal bod van de regio's ruim te voldoen aan de opgave. Dat zou de vraag op kunnen roepen: kan het niet wat minder, want we halen het toch wel? Het antwoord luidt: nee, dat kan niet. In de regio Noordoost Brabant is het bod niet groter dan de opgave voor de regio, dus wordt van de regio een enorme inspanning gevraagd om de omslag van ambities op papier naar uitvoering te maken. Dat laatste geldt overigens voor heel Nederland: Het PBL heeft duidelijk gemaakt dat de status van de opgaven tot nu toe ambities op papier zijn en dat de stap naar uitvoering nog gemaakt moet worden. Het risico bestaat dat bij de uitvoering blijkt dat niet alle ambities waargemaakt worden. Bovendien houdt de energietransitie niet op in 2030. Het is de bedoeling om in 2050 geheel energieneutraal te zijn. Daarnaast beslaat de RES-opgave voor 2030 voor de gemeente Cuijk maar 13% van de opgave om energieneutraal te zijn.

2. *We kunnen niet verder als het netwerk niet wordt uitgebreid.*

Onder andere door de groeiende vraag en aanbod van duurzame energie is transport schaarste op het energienetwerk ontstaan. Dit geldt met name voor de aansluiting van grootschalige projecten. Enexis maakt deel uit van de organisatie van de RES-NOB om de toekomstige behoeften in kaart te kunnen brengen en de benodigde investeringen hierop af te stemmen. Enexis ziet daarbij de RES-plannen tot 2030 als uitgangspunt voor investeringsbeslissingen. Door deze samenwerking hopen partijen samen te komen tot uitvoering van de geplande opgaven. In de regio LvC zitten we maandelijks om tafel met Enexis om de opgaven te bespreken, daarover heeft u eerder een raadsinformatiebrief ontvangen. De capaciteit in LvC wordt pas na 2025 uitgebreid, maar voor 2030. Daarmee is onze opgave voor de RES op dit moment niet in gevaar. Vergunningen kunnen we voor de aansluitingsmogelijkheid afgeven.

3. *Zet meer in op innovatie*

Er leven veel vragen over het gebruik van innovatieve technieken voor het opwekken en opslaan van duurzame energie. Er wordt op dit vlak veel onderzoek gedaan en experimenten uitgevoerd, bijvoorbeeld voor geo-en aquathermie. De informatie over deze ontwikkelingen worden op (inter)nationaal en regionaal niveau met elkaar gedeeld. De huidige opgave die in 2025 vergund moet zijn is gebaseerd op de bewezen technieken voor zonne- en windenergie en warmte. Voor de lange termijn zal blijken of nieuwe technieken een rol kunnen gaan vervullen in het bereiken van doelen voor 2050.

Overige politiek relevante informatie

Nvt

Conclusie

Met het vaststellen van de RES 1.0, draagt de gemeente bij aan de RES NOB en de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Bijlagen

- Raadsbesluit RES 1.0
- RES 1.0
- Verschillen Concept-RES en RES 1.0

- Bijlage 1 Beantwoording zienswijzen concept-RES NOB
- Bijlage 2 Rapport achtergrond verbruik en potentie (versie maart 2021)
- Bijlage 3 Regionale Structuur Warmte RES 1.0
- Bijlage 4 Handreiking Overwegingskader
- Bijlage 4a Handreiking afwegingskader Landschap
- Bijlage 4b Handreiking maatschappelijke kosten en baten
- Bijlage 5 Handreiking 50 procent lokaal eigendom
- Bijlage 5a - Business modellen zon wind

Raadsplanning (bestuurlijke planning)
Dit voorstel leidt tot de volgende wijziging in de raadsplanning: Nvt

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Cuijk,

drs. R.H.M.A. Rongen	mr. W.A.G. Hillenaar
secretaris	burgemeester